

Kişisel verileri nasıl işleyeceğiz?

Lerzan Nalbantoğlu
DL Avukatlık Bürosu, Ortak

“Kişisel verilerin işlenmesi, verilerin ilk defa elde edilmesinden başlayarak veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade etmektedir.”

24 Mart 2016 tarihinde kabul edilen ve 7 Nisan 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (“KVKK”) uyarınca ‘Kişisel Veri’, bir kişiyi belirli ve belirlenebilir kılan her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır. Kişinin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, SGK numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler kişisel veri kapsamına girmektedir.

KVKK, Avrupa Birliği’nin çerçeve düzenlemesi olan “Kişisel verilerin işlenmesi ve bu türdeki verilerin serbest dolaşımı bağlamında bireylerin korunması hakkında 24 Ekim 1995 tarihli ve 95/46/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Yönergesi” mehzaz alınarak kanunlaştırılmıştır. 2012 yılında Avrupa Komisyonunun veri koruması alanında açıklamış olduğu reform önerisi ile Avrupa Birliği’nde Genel Veri Koruması Regülasyonu hazırlanmıştır, bahse konu regülasyon 2018 yılında uygulanmaya başlanacak olup 1995 tarihli yönergenin yerine geçecektir. Kişisel verilerin işlenmesi tanımı söz konusu yönerge ve 2 yıl sonra uygulanmaya başlayacak olan regülasyon ile paralellik göstermektedir.

Kişisel verilerin işlenmesi KVKK’da, kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin

parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla;

- Elde edilmesi,
- Kaydedilmesi,
- Depolanması,
- Muhafaza edilmesi,
- Değiştirilmesi,
- Yeniden düzenlenmesi,
- Açıklanması,
- Aktarılması,
- Devralınması,
- Elde edilebilir hale getirilmesi,
- Sınıflandırılması,
- Kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem olarak tanımlanmıştır.

Öncelikle veri kayıt sistemleri üzerinde durmakta fayda vardır. Veri kayıt sistemleri, KVKK’nın gerekçesinde de belirtildiği üzere, bir dosyalama sistemi olarak nitelendirilebilir ve münhasıran dijital veya elektronik ortamda oluşturulan bir sistem olarak değerlendirilmemelidir. Veri kayıt sistemleri fiziki ortamlarda da oluşturulabilir.

KVKK’nın kişisel verilerin işlenmesinin tanımlandığı 3. maddesinde gerekçesinde de belirtildiği gibi, ‘işleme’ kavramı çok geniş bir alanı kapsamaktadır. Kişisel verilerin işlenmesi, verilerin ilk defa elde edilmesinden başlayarak veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade etmektedir.

Veri sorumluları belirtilen amacın dışında başka amaçlarla veri işlenmesi halinde bu fiillerinden dolayı sorumlu olacaklardır.

KVKK'nın 4. maddesinde kişisel verilerin ancak KVKK'da ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, kişisel veriler yalnızca kanunlarda düzenlenen usul ve esaslara uygun olarak işlenebileceklerdir. Maddenin devamında kişisel verilerin işlenmesine ilişkin ilkeler sayılmaktadır. Bu ilkeler; (i) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma, (ii) Doğru ve gerektiğinde güncel olma, (iii) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme, (iv) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma, (v) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme; olarak belirtilmiştir.

KVKK'nın gerekçesinde de belirtildiği üzere; kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi olan veri sorumlusunun, veri işleme amacını açık ve kesin olarak belirlemesi ve bu amacın meşru olması zorunludur. Zira, veri sorumluları belirtilen amacın dışında başka amaçlarla veri işlemleri halinde bu fiillerinden dolayı sorumlu olacaklardır. İşlenen verilerin belirlenen amaçların gerçekleştirilebilmesine

elverişli olması, amacın gerçekleştirilmesiyle ilgili olmayan kişisel verilerin işlenmemesi gerekmektedir. Ayrıca, veri sorumluları, ilgili mevzuatta verilerin saklanması ve depolanması için öngörülen bir süre olması halinde bu süreye uymakla, yoksa verileri saklamak için geçerli bir sebep olmaması durumunda o veriyi silmek, yok etmek veya anonim hale getirmekle yükümlü kılınmıştır. Bunun yanı sıra, KVKK'nın 28. maddesinde KVKK hükümlerinin uygulanmayacağı istisnai haller sayılmıştır. Söz konusu istisnalar arasında kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hale getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi yer almaktadır.

Kişisel veriler KVKK'da belirtildiği üzere açık rızası olmaksızın işlenemez. Açık rıza, 3. maddede belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan beyan olarak tanımlanmıştır. Her ne kadar kişisel veri işlenmesinde kural açık rızanın alınması olsa da, kişisel veriler aşağıda sayılan şartlardan birinin varlığı halinde kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilecektir. Buna göre veri işlenmenin:

- Kanunlarda açıkça öngörülmesi,

- Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,
- Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması,
- Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması,
- Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlenmesinin zorunlu olması,
- İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması halleri ilgili kişinin açık rızasının aranmadığı istisnai durumlar olarak kabul edilmiştir.

Özel nitelikli kişisel verilerin sahibinin açık rızası olmaksızın işlenmesi hukuka aykırıdır. Bu noktada öncelikle belirtmek gerekir ki, başkaları tarafından öğrenildiği takdirde ilgili kişinin mağdur olabilmesine veya ayrımcılığa maruz kalabilmesine neden olabilecek nitelikte olan ve bu nedenle daha yüksek korumaya tabi tutulan kişisel verilere özel nitelikli kişisel veri denilmektedir. KVKK uyarınca özel nitelikli kişisel verilerin kapsamına kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri

girmektedir. Dolayısıyla bahsedilen veriler kanun koyucu tarafından özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilmiş olup işlenmeleri için sahibinin açık rızasının alınması gerekmektedir.

Ancak sağlık ve cinsel hayat dışındaki özel nitelikli kişisel verilerin, KVKK'da öngörülen hallerde rıza aranmaksızın işlenmesi de mümkündür. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanın planlanması ve yönetilmesi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde kişinin açık rızasının aranmamasının istisnaları "numerus clausus", yani sınırlı sayıda olup yalnızca bu sebeplerin varlığı halinde mümkün olacaktır.

KVKK'nın 6. maddesinde özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kişisel Verileri Koruma Kurulu ("Kurul") tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınmasının şart olduğu belirtilmiştir. KVKK'da yeterli önlemin ne olduğu henüz tanımlanmamış olup KVKK'nın 22. maddesinde Kurul'un yeterli önlemlerin ne olduğunu belirleyeceği belirtilmiştir. ■

Özel nitelikli kişisel verilerin sahibinin açık rızası olmaksızın işlenmesi hukuka aykırıdır.

